

Nr 887

Av herr Sundelin m. fl., angående det statliga stödet till eldistributionen på landsbygden.

(Lika lydande med motion nr 750 i Första kammaren)

I en motion i andra kammaren nr 762 år 1969 av undertecknad Sundelin m. fl. (lika lydande med motion nr 651 i första kammaren) hemställdes om riksdagens uttalande att den statliga stödverksamheten för restelektrifieringar och upprustning av glesbygdernas distributionsnät tills vidare borde fortsätta i nuvarande form, oaktat eldistributionsutredningen år 1968 föreslagit att verksamheten borde avvecklas. Som skäl för fortsatta stödåtgärder åberopades i motionen ett antal remissutlåtanden över utredningens betänkande, bl. a. av kommerskollegium, som därjämte i anslutning till sina anslagsäskanden de närmast föregående åren anförde skäl för att verksamheten borde fortsätta under en övergångsperiod.

I statsutskottets utlåtande nr 165 över motionen anfördes att Kungl. Maj:t haft för avsikt att till höstriksdagen 1969 framlägga förslag med anledning av utredningens betänkande, varvid jämväl frågan om det statliga stödet skulle behandlats. Något sådant förslag hade dock ännu ej kunnat utarbetas, men då frågan var under fortsatt övervägande förutsattes att behandlingen av det ämne motionen avsåg vore att vänta inom kort.

Vid andra kammarens kortfattade behandling av motionen den 3 december uttryckte undertecknad Sundelin den förhoppningen, att det ej skulle behöva ta alltför lång tid för industridepartementet att ta ställning till de berörda spörsmålen, samt avstod för dagen från vidare yrkande.

Det har emellertid på senaste tiden visat sig att frågan om eldistributionens framtida struktur är föremål för så motstridiga bedömningar på olika håll att kompletterande utredningar och överläggningar erfordras. Förslag till riksdagen i dessa frågor kan sålunda enligt uttalande i årets statsverksproposition förväntas tidigast till 1971 års riksdag.

I förra årets motion erinrades om att effekten av upprustningsbidragen (cirka 62 miljoner kronor hittills) varit den att cirka 250 mindre glesbygdsföretag kunnat infogas i större distributionsenheter i samband med nätupprustning och att därigenom cirka 40 000 hushåll fått sin elförsörjning säkerställd. Kostnaden för upprustning av sådana återstående distributionsområden, som för framtiden blir klart förlustbringande för de övertagande företagen, hade av kommerskollegium uppskattats till inemot 50 miljoner kronor. Vidare upplystes att kommerskollegium för budgetåret 1968/69 hade begärt bemyndigande att bevilja bidrag med 10,5 miljoner

kronor men att bemyndigandet hade begränsats till 5 miljoner kronor. Den ytterligare nedskärning till 3 miljoner kronor, som föreslagits i 1969 års statsverksproposition, skulle ytterligare förvärra den fördröjning av frågornas behandling som det föregående årets begränsning medfört.

I årets statsverksproposition föreslås ånyo en begränsning till 3 miljoner kronor, trots att kommerskollegium begärt 10,5 miljoner kronor och därvid närmare redogjort för de besvärande verkningarna dels av den starka nedskärningen i förhållande till redovisade anspråk, som skett de senaste åren, dels av ovissheten om verksamhetens omfattning i fortsättningen. Vi vill särskilt fästa uppmärksamheten på kollegiets uttalande att "förhandlingar och utredningar om övertagande av oräntabla och upprustningskrävande företag har i stort sett avstannat, huvudsakligen av den anledningen att kollegium sedan länge ej kunnat lämna förhandsupplysningar angående möjligheterna till statsbidrag".

Den sanering av oräntabel och upprustningskrävande distribution, som statsbidragen befrämjar, är en företeelse av relativt begränsad omfattning men någonting som oundgängligen måste genomföras oavsett hur distributionsstrukturen i stora drag på längre sikt kommer att te sig. Det är vidare för de berörda bygderna en livsviktig och i många fall högst akut angelägenhet som redan på ett besvärande sätt blivit fördröjd genom att frågan om upprustningsverksamhetens fullföljande sammankopplats med de långsiktiga strukturfrågorna. En hårdhänt påminnelse om betydelsen av goda distributionsanläggningar har vi ju fått i samband med de senaste årens ofta återkommande svåra väderleksförhållanden. Därvid har kunnat konstateras hur sårbara speciellt en del glesbygdsnät är och hur svårartade följderna av långvariga avbrott numera är, då man t. o. m. på landsbygden är beroende av kontinuerlig elförsörjning för flera livsviktiga funktioner (värme, vattenförsörjning, livsmedelsförvaring m. m.). Enligt vad vi inhämtat har genomgående den erfarenheten gjorts att välplanerade och upprustade elnät avsevärt bättre motstått de mekaniska och elektriska påfrestningarna i samband med ovädren samt vid skador kunnat repareras avsevärt snabbare än äldre och klenare anläggningar.

Vi vill understryka, att det här ej gäller lokaliseringspolitiskt tvivelaktiga storsatsningar på avfolkningsbygder utan måttliga specifika insatser (upp till några tusen kronor per hushåll) för att de kvarboende ej skall behöva utstå den uppenbara orättvisa som en undermålig elförsörjning utgör. Upprustningsåtgärderna ligger sålunda helt i linje med det intresse för glesbygdernas serviceproblem som statsmakterna numera dokumenterat. Att antalet konsumenter minskar på landsbygden är ju till stor del en följd av jordbrukens sammanläggning till större produktionsenheter, där driften mer än någonsin tidigare är beroende av en god elförsörjning. Samtidigt försämras distributionens lönsamhet genom utglesningen.

En viktig synpunkt är slutligen att upprustningsproblemen i regel återfinns inom de områden som enligt civilförsvarsmyndigheternas planläggning skall ta emot tätorternas befolkning vid utrymning, varvid belastningarna kan väntas öka kraftigt. Följdverkningarna av ett sammanbrott i den lokala eldistributionen kan i en sådan situation bli katastrofala.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte uttala att stödverksamheten bör fortsätta i nuvarande form tills de angelägna restelektrifieringarna genomförts och eldistributionens strukturrationalisering fortskridit så långt att glesbyggsdistributionens samordning med ekonomiskt bärkraftig distribution kan fullföljas samt att omfattningen av stödet anpassas efter de behov som efter hand anmäles av kommerskollegium.

Stockholm den 28 januari 1970

B. Sundelin (s)

Sven Ekström (s)

Per-Eric Ringaby (m)

Elvira Holmberg (s)

Arne Nygren (s)

John Eriksson (cp)
i Bäckmora

Per Petersson (m)
i Gäddvik
